

Vattenfall AB

Evenemangsgatan 13

16979 Solna

Sverige

Region Norrbotten

rus@norrboten.se

/Webforumlär/

Dnr

Datum:
2018-09-28

Kontakt: Cecilia Tärnström
Email: cecilia.tarstrom@vattenfall.com

Telefon: 08-7395911

Remissvar avseende Regional utvecklingsstrategi för Norrbotten 2030

Vattenfall har tagit del av remissen för Regional utvecklingsstrategi för Norrbotten 2030, Version 2018-05-31 och har följande kommentarer.

Generella synpunkter

De regionala utvecklingsstrategierna är ett viktigt instrument för prioriteringarna av de offentliga utvecklingsinsatserna i Sveriges län, regioner och kommuner. Vattenfall har under snart 110 år bedrivit verksamhet i Norrbottens län, till gagn för både lokalsamhällen, länet, liksom för riket. Sedan snart 20 år är Vattenfall också en stor aktör avseende energiförsörjning i Europa med inriktningen att inom en generation fortsätta driva övergången till ett samhälle baserat på förnybar energi.

Vattenfall anser att föreliggande remissversion är ett väl genomarbetat dokument med realistiska visioner och mål.

Ökad elektrifiering av samhället är en viktig del i omställningen till ett fossilfritt och hållbart Norrbotten, såväl som Sverige. Elnätet är en möjliggörare genom smarta energilösningar till industri och transportsektor samt till privatkunder.

- I den regionala utvecklingsstrategin för Norrbotten 2030 behöver tydligare kopplingar göras till hur elnäten kan stötta regionens målsättningar. Elnäten är en grundläggande infrastruktur och bör komma in tidigt i planeringsprocesser på olika nivåer eftersom det kan minska målkonflikter och förenkla tillståndprocesser. Vattenfall stödjer åtgärder som förbättrar och kortar processer för tillståndsgivning, liksom ökad samordning och tidig dialog mellan länets aktörer i komplexa och viktiga satsningar.
- Vattenfall anser också att regionen tydligare bör anpassa sina skrivningar och formuleringar för att synkronisera med de nationella målen avseende förnybar elproduktion. I föreliggande remissversion nämns vindkraft endast på ett ställe, och då i kring målkonflikter med den biologiska mångfalden.

Kapitel ” Ett levande verktyg för dialog om Norrbottens framtid”. På sidan 11 i remissversionen finns en beskrivning över hur det europeiska, nationella, regionala och lokala utvecklingsarbetet styrs via policydokument. Vattenfalls erfarenhet är att de kommunala översiktsplanerna har en stor utvecklingspotential avseende förnybar energiproduktion. Då nya vindkraftsetableringar inte sällan berör flera kommuner och ger en nytta på lokal, regional, nationell, europeisk och global nivå, efterlyser därför bolaget en större grad av samordning, där en större hänsyn tas till de nationella planeringsmålen.

Vattenfall vill även understryka vikten av att Region Norrbotten förtydligar att länets viktigaste handelsvaror i dagsläget, liksom i den förutsebara framtiden, kommer att vara malm, metaller, skogsprodukter och el, samt med besöksnäringen på tillväxt. Strategin beskriver på flera ställen vattenkraften som ett av de fundament som länet fortfarande vilar på, vilket stämmer. I dagsläget är vattenkraften i princip färdigutbyggd då lagen förbjuder utbyggnad av ytterligare vattenkraft i de

återstående tre stora älvarna i länet, även om en viss effektiviseringspotential kan realiseras. I dagsläget har vindkraften sin största svenska realiserbara potential i Norr- och Västerbottens län, tack vare länets geografiska och meteorologiska förutsättningar, samtidigt som miljökrav kan efterlevas. Region Norrbottens utvecklingsstrategi bör därför lyfta fram vindkraftens potential i länet. El från förnybara källor såsom vatten- och vindkraft är en viktig regional exportvara som bidrar till välfärden i såväl länet som nationellt, men även i Europa då Sveriges elexport bidrar till att el från fossilbaserade energikällor på kontinenten inte behöver användas i samma utsträckning. I ett effektivt europeiskt och globalt arbete för att behålla nuvarande levnadsstandard, samtidigt som utsläppen av klimatskadliga utsläpp minskar, är en ökad elproduktion från förnybara energikällor i norra Sverige en avgörande pusselbit.

Kapitel "Välkommen till Norrbotten"

Vattenfall delar bilden att pilotanläggningen för fossilfritt stål "... är en av de mest betydelsefulla insatserna för att Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdsland". Vattenfall anser att regionen ytterligare bör förtydliga den potential som finns i norra Sverige, tack vare den förnybara el som levereras från Luleälvens vattenkraftverk, men även avseende den vindkraftspotential som inte har realiserats i länet ännu.

Kapitel "Attraktiva livsmiljöer"

Under "Transporter och tillgänglighet" beskrivs utmaningarna och målen att nå ett mer hållbart resande, förbättrade kommunikationer och kopplingen mellan orterna inom regionen. Flera av lösningarna innebär sannolikt elektrifiering vilket kommer att innebära utmaningar för de befintliga elnäten. Utmaningarna klaras delvis med nya innovativa lösningar men en fortsatt utbyggnad av elnäten kommer att krävas. För att uppnå målen kommer elnäten därför vara en väsentlig framgångsfaktor, varför hänsyn till utvecklingen av elnäten behöver tas tidigt i planeringsprocesserna. Den viktiga infrastruktur som elnäten utgör för regionen och dess framtid, bör tydligare synliggöras i Regionens utvecklingsstrategi.

Förslag, s 20: Norrbotten behöver både gruvor och rennäring

Specifika kommentarer: Vattenfalls tilläggsförslag är markerade med VERSALER och strykningar av Regionens förslag är markerade med överstrykningsmarkering.

Åtgärd

- Utveckla gemensam kunskapsuppbyggnad och förbättrade kunskapsunderlag för viktiga näringar och utvecklingsprocesser, till exempel strategiska bilder för hantering av **LÄNETS EL- OCH ENERGIFÖRSÖRJNING**, jordbruksmark, rennäring, gruva och mineraler, besöksnäring med mera.

Förslag, s 22: Klimat/energi och hållbar konsumtion/försörjning

Specifika kommentarer: Vattenfalls tilläggsförslag är markerade med VERSALER och strykningar av Regionens förslag är markerade med överstrykningsmarkering.

Klimatförändringen är en av vår tids största utmaningar och kräver globala, nationella, regionala och lokala åtgärder för att begränsa utsläppen av växthusgaser och anpassa samhället till ett förändrat klimat. Sverige har som ambition att vara ledande i arbetet med att nå en hållbar utveckling internationellt, vilket kräver ett aktivt arbete på alla nivåer, inte minst regionalt och lokalt. Samtidigt utgör utvecklingen av lösningar för energi-omställning och klimatfrågorna fantastiska möjligheter som kan bidra till både hållbar utveckling och ekonomisk tillväxt. Detta innebär att insatser måste ske på alla nivåer i samhället, **OCH BÅDE I KONSUMENT- OCH PRODUCENTLED. NORRBOTTENS LÄNS**

POSITION SOM REGIONAL EXPORTÖR AV FÖRNYBAR ENERGI SKA STÄRKAS, LIKSOM STRÄVANDET ATT ETABLERA ENERGIKRÄVANDE TJÄNSTE- OCH VARUPRODUKTION PÅ PLATS I LÄNET.

Utmaningar och åtgärder

Specifika kommentarer: Vattenfalls tilläggsförslag är markerade med röd text och strykningar av Regionens förslag är markerade med överstrykningsmarkering.

Norrbotten ska lämna sitt bidrag genom ett aktivt, regionalt arbete för att främja omställningen av energisystemet och en hållbar regional utveckling. Det innebär att lösningar som ger synergieffekter mellan de ekonomiska, sociala och miljömässiga dimensionerna prioriteras, samtidigt som avvägningar mellan motstående intressen och målkonflikter görs. Exempel på motstående intressen kan vara naturhänsyn mot storskalig etablering av vindkraft eller nyttjandet av skogen som energiråvara mot bevarandet av biologisk mångfald.

Norrbotten är ett industritunt län där utmaningen ligger i att effektivisera energianvändningen och därmed också växthusgasutsläppen, samtidigt som konkurrenskraften hos industrin bibehålls. Ett scenario där stålindustrin i länet tvingas lägga ned till förmån för produktion i andra länder, där utvecklingen inom effektivisering och återanvändning av resurser inte kommit lika långt, skulle leda till minskade regionala utsläpp men troligen till ökade globala utsläpp. **DETSAMMA GÄLLER OM LÄNETS POTENTIAL FÖR ÖKAD FÖRNYBAR ENERGIPRODUKTION INTE TAS TILLVARA PÅ BEKOSTNAD AV ETABLERINGAR AV ICKE FÖRNYBAR ENERGIPRODUKTION, VILKET** Detta skulle strida mot Norrbottens arbete med Agenda 2030, FN:s globala hållbarhetsmål.

”Klimat- och energistrategi för Norrbottens län – Med sikte på 2050 identifierar och tar vara på Norrbottens unika förutsättningar för att bidra till en omställning av energisystemet och en minskning av klimatutsläppen genom en hållbar näringslivsutveckling. Den ska också fungera som **VÄGLEDNING OCH** stöd inför beslut i myndigheter, kommuner, företag och organisationer i länet. Strategin ska ses som ett verktyg för att gemensamt fokusera och rikta länets insatser för ökad tillväxt genom energieffektivisering och ökad **ÖVERGÅNG** utbyte av **FRÅN** fossila till förnybara energikällor. Strategin beskriver fokusområden, strategiska inriktningar och förslag till aktiviteter.

Kapitel ”Innovationer och entreprenörskap

**Förslag, s. 40: Utmaningar och åtgärder
Norrbotten ska satsa på smart specialisering**

...

Ett mycket gott exempel är Facebooks etablering i Norrbotten. Där var vårt trygga, säkra kraftnät och förnyelsebara energiförsörjning en starkt bidragande orsak till att Luleå, i konkurrens med hela världen, lyckades vinna. Facebook bygger nu ännu fler datahallar och satsar på ett internationellt forskningscenter på Porsön i Luleå. **ETABLERING AV ENERGIINTENSIV VARU- OCH TJÄNSTPRODUKTION SKA DÄRFÖR ÄVEN FORTSÄTTNINGSVIS HA EN STARK PRIORITERING.**

Malm och mineraler, skogen och **ENERGIPRODUKTIONEN** vattenkraften bör även i framtiden finnas i fokus för den forskning, som tack vare vår tillgång till unika råvaror **OCH GEOGRAFISKA FÖRDELAR**, kan säkerställa europeisk konkurrenskraft. Vi ska också våga vara innovativa och söka gränsöverskridande samarbeten mellan alla våra näringar.

...

Förslag, s. 42: **Våra ARELLA gröna näringar har god växtkraft**
Övergången till förnybara energikällor ger **DE ARELLA NÄRINGARNAS** jord- och skogsbrukets satsningar på produktion **AV FÖRNYBAR ENERGI I FORM AV T.EX.** bioenergi, **VIND- OCH SOLENERGI** helt nya möjligheter till tillväxt. Likaså våra lokal- och närproducerade livsmedel, som blir allt mer synliga i våra butiker. Energi- och miljöteknik och elintensiva etableringar har **REDAN IDAG**

LÖNSAMHET I INVESTERINGARNA OCH DÄRMED en lovande framtid, inte minst tack vare den **BEFINTLIGA** stora tillgången på förnyelsebar vattenkraft och skog i Norrbotten, **MEN KANSKE FRAMFÖRALLT PÅ GRUND AV DE FRAMTIDA PRODUKTIONSPOTENTIALERNA INOM FRAMFÖRALLT VINDKRAFTEN.**

Åtgärd

- Öka den hållbara lokala livsmedelsproduktionen, där offentliga aktörer ska vara pådrivande genom inköp till egna verksamheter
- Öka den regionala försörjningen av drivmedel och energi från de **ARELLA** gröna näringarna

Norrbotten ska vara en arktisk testbädd för Europa

Arktiska tester har en stor tillväxtpotential där regionens naturliga förutsättningar, i kombination med kompetens och teknikhöjd, utgör viktiga konkurrensfördelar. I regionen finns unika möjligheter att bedriva arktiska tester med tillgång till stora arealer som är glest befolkade, stabilt vinterklimat med snö, mörker och torr kyla, ren luft, midnattssol, luftrum, och god infrastruktur. Det finns goda möjligheter att expandera testverksamhet till branscher som flyg, tåg, **VINDKRAFT, SOLENERGI** samt mobil kommunikation.

s. 48 Norrbotten KAN HANTERA MÅLKONFLIKTER ~~behöver både gruvor och rennäring~~

- Etablera samverkansforum för tidig dialog vid målkonflikter
- Utveckla det regionala ledarskapet med ökad samordning och tidig dialog mellan länets aktörer i komplexa och viktiga satsningar
- Utveckla gemensam kunskapsuppbyggnad och förbättrade kunskapsunderlag för viktiga näringar och utvecklingsprocesser, till exempel strategiska bilder för hantering av länets jordbruksmark, rennäring, gruva och mineraler, **FÖRNYBAR ENERGIPRODUKTION**, besöks-näring med mera

Undertecknas inte då svar sker genom webformulär.

Involverade: Pontus Grahn, Daniel Gustafsson, Kjell Gustafsson, Rick Abrahamsson, Christer Ljunggren, Cecilia Hellner, Cecilia Tärnström